

การพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครู โรงเรียนบ้านผักคำภู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

Development of the Teachers' Potential in Producing Multimedia Production at Phakhamphu
School Under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 2

ทิวทรัพย์ ทองนำ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ดร.วีรเทพ เนียมหัตถ์***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ 2) หาแนวทางพัฒนา และ 3) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart) โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย ผู้วิจัย ครูสายผู้สอน จำนวน 8 คน ที่สมัครใจเข้าร่วม การวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 85 คน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย จากกลุ่มนักเรียนที่เรียนกับกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยกลุ่มละ 10 คน วิทยากร 2 คนและผู้นิเทศกำกับติดตามอีก 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า
  - 1.1 สภาพด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู พบว่า ครูมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ เบื้องต้นเป็นอย่างดี แต่ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน
  - 1.2 ปัญหาในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภูคือ พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการและขั้นตอนในการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
  - 1.3 ความต้องการในการผลิตสื่อ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความต้องการที่พัฒนาตนเองในการผลิตสื่อ มัลติมีเดีย โดยต้องการให้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ จัดให้มีปฏิทินการ ปฏิบัติงานและมีการนิเทศกำกับติดตามเพื่อให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และทำให้ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อมัลติมีเดีย
2. แนวทางพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 คือ 1) การฝึกอบรม 2) การฝึกปฏิบัติ 3) การนิเทศ

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพครู, การผลิตสื่อมัลติมีเดีย

* ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าผาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย พบว่า การดำเนินการตามแนวทางพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย คือ การฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติและนิเทศ ทำให้ครูโรงเรียนบ้านผักคำภูมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีความชำนาญ ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ทำให้ครูสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้คนละ 1 เรื่อง เพื่อใช้ในการจัดการเรียน การสอน

ABSTRACT

This study aimed to 1) investigate the states, problems, and needs, 2) find out guidelines of development, and 3) monitor and evaluate effects of the teachers' competence development in producing the multimedia among the teachers at Ban Phak Khamphu School through action research comprising planning, action, observation and reflection. The target group consisted of the research group including the researcher and 8 teachers joining voluntarily in the research as the co-researchers and 80 informants via simple random sampling to select 10 students from each classroom along with 5 experts and supervisors. Instruments used to collect data in this study were composed of a form of observation, a form of interview, a questionnaire as well as a form of evaluation. Percentage, mean and standard deviation were utilized for data analysis.

The findings were as follows:

1. The states, problems, and needs of the production of the multimedia among the teachers at the school were:

1.1 The states on the multimedia production of the teachers revealed that the teachers obtained knowledge on the basic computer quite well but they lacked the technology application in producing the multimedia with the computer program.

1.2 The problems on the multimedia production among the teachers at Ban Phak Khamphu School indicated that the teachers faced a lack of knowledge and understanding, skills as well as steps in producing the multimedia with the computer program.

1.3 The needs on the media production showed that the co-researchers wanted to develop themselves in producing the multimedia through workshops with knowledgeable resource persons to provide them with the knowledge concerned. Moreover, working schedule and coaching supervision in order to give continuous advice were included. In addition, ample budget allotted by the school administrator to be spent on materials, utensils such as computer sets, or facilities to promote the production of the multimedia were also needed.

2. The guidelines of the teachers' competency development in producing the multimedia at the school could be concluded that there were 3 guidelines: 1) a workshop, 2) a practical training, and 3) coaching supervision.

3. The results of the teachers' competence development at the school in producing the multimedia found that the implementation based on the guidelines on the teachers' potentiality development in producing the multimedia comprised a training session, a practical training, and supervision. These made the teachers gain

knowledge, understanding, skills and expertise in producing the multimedia. Each teacher could produce a set of multimedia to be applied in his/her instruction.

Keywords : Development of the Teachers' Potential, Multimedia Production.

ภูมิหลัง

สื่อที่ผลิตโดยใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ เป็นสื่อมัลติมีเดียที่สามารถนำเสนอได้ด้วยตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง กราฟิก จะเห็นได้ว่าสื่อมัลติมีเดียมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยสำคัญที่สุดของการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพคือบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะ มีความชำนาญ มีความเข้าใจในระบบหรือโปรแกรมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพ สามารถจัดกระบวนการเรียนมีทักษะ มีความชำนาญ มีความเข้าใจในระบบหรือโปรแกรมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพ สามารถจัดกระบวนการเรียนหรือผลิตสื่อในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้พัฒนาทักษะดังกล่าวจึงจำเป็นอย่างยิ่ง บุคลากรครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะ มีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ครู คือผู้ซึ่งอยู่ในฐานะถ่ายทอดความรู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทด้านการสอนโดยวิธีการต่างๆ ที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดชีวิต

โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตร มุ่งมั่นให้ผู้เรียนมีทักษะเรียนรู้เพื่อเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในปัจจุบันการเรียนการสอนของครูโรงเรียนบ้านผักคำภูบุคลากรส่วนใหญ่ยังใช้ลักษณะการสอนแบบบรรยายเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนำสื่อการสอนที่ทันสมัย ด้านเทคโนโลยีมาใช้ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อมัลติมีเดีย และส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนบ้านผักคำภู, 2555, หน้า 23)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ได้ร่วมปรึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา และประชุมครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งจะทำให้ครูสามารถผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนของครูบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

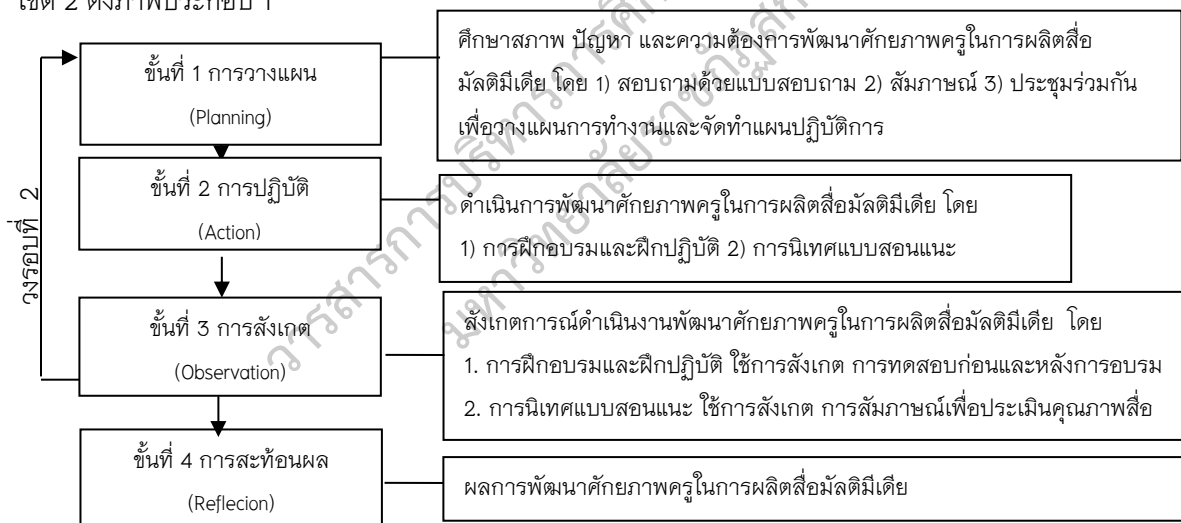
1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้วิจัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย 8 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูสายผู้สอนโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 8 คน ที่สนใจจะพัฒนาความสามารถในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 85 คน ประกอบด้วย กลุ่มตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 80 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มนักเรียนที่เรียนกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยกลุ่มละ 10 คน วิทยากรด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย จำนวน 2 คน ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผักคำภูซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย และครูผู้สอนที่มีความสามารถทางด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย กลุ่มผู้นิเทศ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มงาน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกตามลักษณะการใช้งานแบ่งเป็น

2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ ได้แก่ ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเอกสารให้ความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู
2. เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผล ได้แก่
  - 2.1 แบบสอบถาม แบ่งได้ 3 ฉบับ คือ
    - 2.1.1 แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านผักคำภู ใช้ในการศึกษาปัญหาการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
    - 2.1.2 แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้สื่อ ใช้สอบถามนักเรียนภายหลังการเรียนกับสื่อมัลติมีเดียที่ผู้ร่วมวิจัยสร้างขึ้น
  - 2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ร่วมวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วนมีประเด็นการสัมภาษณ์
  - 2.3 แบบสังเกตใช้สังเกตพฤติกรรมการผลิตสื่อมัลติมีเดียที่แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการผลิตสื่อ
  - 2.4 แบบประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย ใช้ตรวจประเมินคุณภาพสื่อมัลติมีเดีย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านผักคำภู ขณะดำเนินการ และหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินการ โดยใช้แบบสังเกต แบบประเมินเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ 2. ค่าเฉลี่ย 3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า

1.1 สภาพด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู พบว่า ครูมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเป็นอย่างดี แต่ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน

1.2 ปัญหาในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภูคือ พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการและขั้นตอนในการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งโดยรวมพบว่าปัญหาอยู่ในระดับมาก

1.3 ความต้องการในการผลิตสื่อ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โดยต้องการให้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ มีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ จัดให้มีปฏิทินการปฏิบัติงานและมีการนิเทศกำกับติดตามเพื่อให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง และต้องการให้ผู้บริหารจัดการระบบประเมินเพื่อจัดหาสื่อวัสดุ อุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

2. แนวทางพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า แนวทางการวิจัย มี 3 แนวทาง คือ การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ และการนิเทศ

3. ผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการดำเนินการเป็นพบว่า

3.1 การฝึกอบรม พบว่า ครูมีความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพิ่มขึ้น มีแนวทางที่จะผลิตสื่อมัลติมีเดีย มีความสนใจ มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม แต่ยังไม่มีความชำนาญมากนัก จะต้องได้รับการพัฒนาและศึกษาความรู้เพิ่มเติม

3.2 การฝึกปฏิบัติ พบว่า ครูมีทักษะด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย อยู่ในระดับมาก

3.3 การนิเทศ พบว่า ครูมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย มีการช่วยเหลือ แนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันจนสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้ และนำไปใช้ในกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

การศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงต้องอาศัยข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาได้ และต้องเริ่มด้วยการศึกษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นอย่างดี เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ครอบคลุมและครบถ้วนเพียงพอสำหรับใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพัฒนาศักยภาพของครู

จากการวิจัย พบว่า ครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของการผลิตสื่อมัลติมีเดีย จึงต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะการผลิตสื่อมัลติมีเดีย เพราะครูมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย ซึ่งถ้าทางโรงเรียนมีการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ก็พร้อมเข้าร่วม โดยมีความมุ่งหวังให้โครงการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำมาพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนของครูได้

สภาพการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ครูมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย รวมถึงหลักการผลิตสื่อมัลติมีเดีย จึงต้องการ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมปฏิบัติการในเรื่องดังกล่าวแก่ครู เพื่อนำไปพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของเขวง ชื่นตา (2546, หน้า 131) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูผู้สอนในการผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โรงเรียนบ้านหลุมหวายป่าขาม อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยสภาพปัญหา คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ และทักษะในการผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนค่อนข้างน้อย ครูไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

ในส่วนของสภาพความต้องการของครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรินทร์ ธนาสิริวงศ์สุภา (2551, หน้า 86) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาครู โรงเรียนหนองหว้าตาตำ อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ครูโรงเรียนบ้านหนองหว้าตาตำ มีปัญหาในการผลิตสื่อที่ทันสมัยและการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และความขาดแคลนสื่อและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชฌาย์ ปิ่นสันเทียะ (2552, หน้า 87) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนบ้านบางแก (สภาพระขานุกูล) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยสภาพปัญหา คือ ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอน

การเลือกพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้บริหารและคณะครูได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสื่อทางคอมพิวเตอร์และสื่อมัลติมีเดีย จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพื่อให้โครงการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียบรรลุตามวัตถุประสงค์ในขณะเดียวกันกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 8 คน ที่เข้าร่วมโครงการก็ให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโครงการส่งผลให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียและมีคุณภาพ อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้น

2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

จากการใช้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ทั้ง 3 แนวทาง คือ การอบรม การฝึกปฏิบัติและการนิเทศติดตาม ทำให้ครูที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียได้มีการพัฒนาตนเองและมีความรู้ความสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้ หลังจากที่เข้ารับการอบรมครูที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ครูที่เข้าร่วมโครงการประเมินตนเองอยู่ในระดับที่สูงขึ้น และครูสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้คนละ 1 ชิ้น นอกจากนี้ จากการสังเกตพฤติกรรมครูที่เข้าร่วมโครงการในระหว่างการอบรม พบว่า ครูมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิษฐา เลิศไพรัตน์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โรงเรียนบ้านหนองหมาก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การฝึกอบรม การมอบหมายงาน และการนิเทศ ติดตาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถผลิตสื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงศ์นุช ผู้กฤตยาคามิ (2552, หน้า 5) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 72 (เทศบาล 8) อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การฝึกอบรม และการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 คน เกิดการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น และสามารถผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรินทร์ ธนาสิริวงศ์สุภา (2551, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาครู โดยการผลิตสื่อโดยใช้คอมพิวเตอร์ของโรงเรียนบ้านหนองหว้าตาดำ อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า แนวทางการพัฒนาครูในการผลิตสื่อโดยใช้คอมพิวเตอร์ คือ 1) การฝึกอบรม 2) การนิเทศติดตาม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวานิช สมชาติ (2547, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดทำสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิทยาลัยเทคนิคยโสธร โดยใช้กระบวนการอบรมและการนิเทศภายใน ตามขั้นตอนสามารถนำสื่อที่ตนเองสร้างขึ้นนำไปใช้กับนักเรียนได้อย่างมั่นใจ นักเรียนมีความพึงพอใจในสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ผลการดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการดำเนินการเป็นพบว่า

3.1 ก่อนการพัฒนา ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อมัลติมีเดียน้อย และหลังจากได้รับการพัฒนาและการดำเนินการตามแนวทางพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ทำให้ครูโรงเรียนบ้านผักคำภูมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีความชำนาญในการผลิตสื่อมัลติมีเดียมากขึ้น สังเกตจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของครูในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการอยู่ในระดับดีมาก โดยครูมีความมุ่งมั่นและทุ่มเทเวลาในการเรียนรู้ที่จะผลิตสื่อมัลติมีเดียตามกระบวนการ มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ความร่วมมือระหว่างกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

3.2 ครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้คนละ 1 เรื่อง โดยรวมผลงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการนิเทศกำกับติดตาม พบว่า ครูมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย มีการช่วยเหลือแนะนำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันจนสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้ และนำไปใช้ในกิจกรรมกระบวนการเรียนการสอนต่อไป การดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตามแนวทางการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย คือ การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ และการนิเทศ ทำให้ครูโรงเรียนบ้านผักคำภูมีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในเรื่องการผลิตสื่อมัลติมีเดีย และสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพร ทักษิมา (2550, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตและใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนแก่นางาจารย์พิทยาคม อำเภอเมือง

จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้แนวทางการพัฒนา คือ การฝึกอบรมและการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจสามารถผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ด้วยตนเอง และสามารถนำสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ตนผลิตขึ้นมาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน สนุก และเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 โรงเรียนควรฝึกอบรมให้ครูแกนนำที่เป็นทีมงานในด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียในโรงเรียน เพื่อที่จะได้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาและเป็นผู้นำเชิงปฏิบัติการ
- 1.2 ควรนำเสนอสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่ได้จากการพัฒนาแล้วรวมไว้ในห้องสมุด และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ และส่งเสริมให้เกิดการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจ
- 1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการนำรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไปพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาด้านอื่นๆ ต่อไป
- 2.2 ควรจัดให้มีการประกวดและแข่งขันการผลิตสื่อมัลติมีเดีย เพื่อกระตุ้น และเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาศักยภาพครูให้มีความรู้ความชำนาญมากยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูให้เป็นผู้เป็นครูแกนนำในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย และขยายผลการดำเนินงานไปยังเครือข่ายทางการศึกษาอื่นๆ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 2.4 ควรศึกษารูปแบบหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียในรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การศึกษาคูงาน การพัฒนาทีมงาน เป็นต้น
- 2.5 ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาการศึกษาในเรื่องอื่นๆ เช่น การพัฒนารูปแบบการประเมินโครงการที่เหมาะสมกับแต่ละหน่วยงาน หรือสังกัดเพื่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีการดำเนินงานด้านต่างๆ และมีการพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 2.6 ผู้บริหารและคณะครูควรศึกษาและนำเสนอรูปแบบ วิธีการที่เหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อรูปแบบอื่นๆ ต่อไป
- 2.7 โรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย หรือสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อจะได้นำผลจากการพัฒนามาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ พชรวิชัย. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชาการเรียนรู้และเทคนิคการฝึกอบรม หน่วยที่ 10 การฝึกอบรม การศึกษานอกระบบ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กิตติพร กิตติวิเชียรกุล. (2548). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตสื่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ โรงเรียนบ้านโนนสัง กิ่งอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา.
- เกรียงไกร เจียมบุญศรี และจักร อินทจักร. (2544). คู่มือการบริหารทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ : บุ๊คแบงก์.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2543). นวัตกรรมการศึกษา, กรุงเทพฯ : เอสอาร์พรินติ้ง.
- ประวิต เอรารวรรณ์. (2545). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.
- ยุวดี ชุมปัญญา. (2553). การพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โรงเรียนบ้านโนนแสง อำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักปฏิรูปการศึกษา. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2545). เทคโนโลยีทางการศึกษาหลักการและแนวคิดสู่ปฏิบัติ : ISBN 974-451-040-4.
- อำนาจ เดชชัยศรี. (2542). “การฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา”. วารสารข้าราชการครู. 4(19) : 12 – 18; เมษายน – พฤษภาคม 2542.